

NOAH

Friends of the Earth Denmark

Årsberetning 2006

Forord

I begyndelsen af dette år rykkede klimaproblemerne for alvor opad på listen over de største og farligste udfordringer, menneskeheden står over for. Der lades ikke megen tvivl tilbage: At drivhus-effektens første meget synlige virkninger er lige uden for vores dør, er de fleste - og ikke uvæsentligt FNs klimapanel IPCC - enige om. Og i en nylig rapport har IPCC opregnet en del af de drastiske konsekvenser, klimaproblemerne vil skabe i årene fremover.

Med fare for at lyde som hypokonderen på dødslejet ("Jeg sagde det jo!") må vi i NOAH sige, at udviklingen ikke kommer helt bag på os. Men lad os glæde os over det ønske om forandring, som vi hører mange steder fra, og som vi håber vil udmønte sig i politisk og personlig handling. Uanset om der faktisk er tale om videnskabelig uafviselige følger af drivhuseffekten eller blot om store udsving fra normalen, er der rigtig mange som har fået øjnene op for de mulige konsekvenser for miljøet af vores livsstil.

Vi håber i NOAH at kunne få en masse nye mennesker, ikke mindst børn og unge, i tale på det grundlag. I de seneste år har NOAH udarbejdet en masse undervisningsmaterialer, som kan inddrages i miljøundervisningen, og NOAH-aktive står i denne tid for miljøundervisning flere steder i Danmark.

I 2006 fik vi med "Energens Road Show" (læs mere på side 7-9) en masse mennesker i tale – mennesker, unge som gamle, der var parat til at afgive et løfte om at gøre noget for klimaet, til gengæld for at politikerne også løfter deres ansvar. Alle er enige i, at selvfølgelig må man selv som borger tage et ansvar, men der er også nogle opgaver, vi skal løfte i fællesskab.

Som altid har en række privatpersoner støttet NOAH økonomisk sidste år, og det er en helt uundværlig støtte til vores arbejde. Vi tillader os at gøre opmærksom på, at fradragsreglerne bliver ændret fra 2007, så man nu kan få skattefradrag for gaver på helt op til 13.600 kr om året. Vi takker for bidrag af enhver størrelse.

NOAHs bestyrelse

Jesper Hostrup Hansen

Lise Fogh Pedersen

Per Gundersen

Denne beretning er vedtaget på NOAHs ordinære generalforsamling d. 29. april 2007.

Generalforsamlingen valgte til bestyrelsen Jesper Hostrup Hansen (formand), Lise Fogh Pedersen samt Pernille Hagedorn-Rasmussen.

Forsidebillede: Fremtidens forbrugere og borgere stiller krav og afgiver klimaløfter på Energiens Roadshow.

NOAH
Friends of the Earth Denmark

Sekretariat: Nørrebrogade 39, 1., 2200 København N
Tlf.: 3536 1212, fax: 3536 1217

E-mail: noah@noah.dk

Hjemmeside: www.noah.dk

NOAH og FoE

Friends of the Earth International

NOAH er det danske medlem af **Friends of the Earth International (FoEI)**, som er en verdensomspændende sammenslutning af selvstændige miljøorganisationer. Med 70 nationale organisationer og 5000 lokalgrupper er det verdens største græsrodssammenslutning. I fællesskab arbejder organisationerne med presserende miljømæssige og sociale sager, og søger samtidigt at være katalysatorer for en udvikling mod bæredygtige samfund. Læs mere på www.foei.org.

De 30 europæiske medlemmer er desuden organiseret i **Friends of the Earth Europe (FoEE)**, der hovedsageligt beskæftiger sig med EU-spørgsmål. Læs mere på www.foeeurope.org.

FoE-møde overvåget af estisk sikkerhedspoliti

Op til FoEEs årsmøde den 9.-13. juni i Tarju i Estland blev den estiske FoE-gruppe Estonian Green Movement (ERL) kontaktet af det estiske sikkerhedspoliti. Gruppen erfarede, at sikkerhedspolitiet hemmeligt havde skaffet informationer om mødet ved at overvåge gruppens e-mails samt ved at indhente oplysninger om deltagerne hos de hoteller, hvor deltagerne skulle indkvarteres. Det sidste affødte meget forståeligt en vis mistro mod ERL fra hotellerne og har skadet gruppens omdømme.

FoEE har i skarpe vendinger protesteret over for det estiske parlaments udvalg for kontrol med sikkerhedstjenesterne over denne mistænkeliggørelse af FoEEs lovlige møde og i øvrigt fredelige deltagere.

En million underskrifter mod A-kraft i Europa

NOAH deltager gennem FoEE i en kampagne, hvor mere end 530 organisationer i Europa forsøger at indsamle en million underskrifter mod A-kraft i Europa. Hvis du ikke allerede har gjort det, kan du skrive under på nettet via linket www.million-against-nuclear.net/index_dk.php.

Overalt i Europa har atomindustrien travlt med at overbevise nationale politikere, EU-parlamentarikere og EU-Kommissionen om, at atomkraft er en sikker teknologi uden affaldsproblemer, og at atomkraft er svaret på klimaproblemerne.

Men atomkraft skaber farligt affald, er dyr, fører til alvorlige uheld, baserer sig på en udtømmelig uranressource og fører til spredning af atomvåben og atomteknologi. Det vi har brug for, er energibesparelser via omtanke og konkrete spareinitiativer, langt mere effektive apparater og transportmidler samt en storstilet plan for øget anvendelse af de vedvarende energikilder.

EU er på et helt forkert spor. Det kom til udtryk i foråret, hvor Kommissionen udsendte sin "Grønbog for en europæisk strategi for en bæredygtig, sikker og konkurrencedygtig energiforsyning", hvori der gives fuld opbakning til fortsat brug af atomkraft i de kommende mange år. Også EU's syvende forskningsrammeprogram forgylder A-kraften med milliarder af Euro, mens den vedvarende energi kun får en brøkdel.

FoEI-årsmøde i Abuja, Nigeria

NOAH deltog selvfølgelig også i Friends of the Earth International's årsmøde, som i 2006 blev afholdt i Abuja i Nigeria. Her blev FoEI's tematiske programmer for tiden frem besluttet:

- Energi og klimaforandring
- Fødevarer, landbrug, GMO
- Vand
- Skov og biodiversitet samt ørkendannelse
- Minedrift / udvinding af ikke-fornyelige ressourcer (olie, gas, metaller)
- Internationale finansielle institutioner, handel, (transnationale) virksomheder

Trafik

NOAH siger nej til fast forbindelse over Femer Bælt

Siden midten af 90'erne er der blevet gennemført flere analyser og undersøgelser med henblik på at kunne dokumentere, at en fast forbindelse over Femer Bælt er såvel økonomisk rentabelt, som miljømæssigt forsvarligt. De mange undersøgelser har dog ikke kunnet overbevise NOAH om det forsvarlige i at anlægge en fast forbindelse mellem Rødby og Puttgarden.

NOAHs modstand mod en Femer Bælt-forbindelse baserer sig på følgende:

- 1) Trafikgrundlaget er for ringe;
- 2) Beskæftigelseeffekten vil være ringe, måske endda negativ;
- 3) En fast forbindelse vil skabe en "sugerørsffekt", som vil yderligere affolke området;
- 4) Der er risiko for en kraftig stigning i trafikken, til skade for miljøet.

NOAH er af den opfattelse, at de 30-40 mia kr. som forbindelsen vil koste, vil kunne gøre langt større nytte og komme flere mennesker til gode andre steder. En fast forbindelse over Femer Bælt vil kun tilgodese et begrænset udsnit af trafikanterne: de, der bor i det østlige Danmark, og de, der rejser mellem Nordvesttyskland og Skandinavien.

Derfor er der al mulig grund til at droppe enhver tanke om en fast forbindelse over Femer Bælt. Færgerne klarer det, der skal klares nu og i fremtiden.

Her er et udvalg af forslag til, hvordan man kan bruge 30-40 milliarder kr på miljøvenlige trafiktiltag:

- Udskiftning af skinner og signaler: pris ca. 15-20 mia kr.
- Genopretning og forbedring af de nedskæringer, der i den sidste halve snes år har ramt bustrafikken i by og på land.
- Anlæg af nærbaner eller letbaner i de større bysamfund
- Busbaner og signalstyring af bustrafikken i byerne
- Bedre koordination mellem trafikmidlerne
- Nedsættelse af taksterne i den kollektive trafik
- Udbygning af cykelstinet i by og på land
- Bedre medtageordninger for cykler i busser og tog
- Bedre trafiksikkerhed

Fælles for de nævnte forslag, er, at de kommer alle trafikanter til gode og at de tilgodeser alle regioner, i by som på land.

God nyhed fra København

Københavns Kommune har besluttet at lade fornuften råde og har droppet planerne om et parkeringsanlæg til 500 biler ved Kvæsthusbroen. Begrundelsen er, at det vil blive for dyrt og oven i købet vil bevirke mere bilkørsel i København. Samtidig har man opgivet tanken om en gangtunnel mellem Kvæsthusbroen og Holmen. I stedet vil man udvide havnebussens sejlads. Hermed skånes København for omkring 3.000 daglige bilkørsler til de planlagte 500 parkeringspladser.

Det ville også være økonomisk uforsvarligt at bruge et sted mellem 330 og 794 millioner på et sådant byggeri, som kun ville forstærke miljøbelastningen i København. Hver parkeringsplads blev af konsulentfirmaet RAMBØLL NYVIG vurderet til at koste mellem 660.000 kr. og 1,6 millioner kr. afhængigt af beliggenheden.

NOAH opfordrer Københavns Kommune til også at bruge fornuften i andre sager om planlagte parkeringsanlæg - med mere end 5.000 parkeringspladser - og skrotte disse planer.

Indsigelse mod ny planlagt motorvej mellem Ballerup og Frederikssund

NOAHs trafikgruppe indsendte i november en indsigelse til Vejdirektoratet mod planerne om at bygge en motorvej til Frederikssund. I indsigelsen skriver Trafikgruppen bl.a.:
"Vejdirektoratet tilslører i rapporterne, at det er et kortvarigt problem i myldretiden, der ligger bag de foreslåede vejudbygninger. Direktoratet er dermed med til at forplumre debatten om alternativerne til de voldsomme udbygninger i vejnettet."

Hele indsigelsen kan ses på www.noah.dk/trafik.

www.eu-transport.org

er en ny hjemmeside udarbejdet af NOAH, som oplyser om EU's transportpolitik og dens virkninger på miljøet. Hjemmesiden er lavet med støtte fra EU-nævnet.

Transport og miljø i EU

Om denne hjemmeside Spørgsmål og svar Kilder og baggrundsstof Trafikbogen.dk NOAH Søg

- EU's transportpolitik**
Hvem beslutter og hvem påvirker EU's transportpolitik? Hvordan er den gældende politik? Hvordan ser fremtiden ud?
- Fakta om transport i EU**
Tal, figurer og tekst om transport og transportformer. Fakta om ulykker, sundheds- og miljøpåvirkninger
- Hvad skaber trafik?**
Hvorfor køres og flyves der mere? Er det "udviklingens" skyld?
- Bæredygtig trafik**
Hvad er bæredygtighed i forbindelse med transport? Her er gode eksempler fra hele verden.
- Dansk transportpolitik og EU**
Hvem bestemmer hvad på transportområdet? Hvordan er beslutningsprocesserne på trafikområdet i Danmark? Hvor meget kan vi egentlig selv bestemme?

Øvrige trafikprojekter

NOAH udgav i 2006 debathæftet "Trafik på gale veje" med støtte fra Undervisningsministeriet. Læs mere på side 13.

Bæredygtighed

Danmarks Sociale Forum

Et af årets første græsrodsarrangementer, der samtidig var et af årets største, var Danmark Sociale Forum. NOAHs Aktualitetsgruppe deltog i planlægningsgruppen for forummet. Vi fik bl.a. gennemført, at mad og drikke var økologisk i alle tre dage. På forummet stod NOAHs Bæredygtighedsgruppe for et velbesøgt arrangement, hvor organisationer, producenter, kokke og forskere fortalte historier om miljø og sociale forhold med udgangspunkt i små flotte og smagfulde smagsprøver fremstillet af elever fra Den Økologiske Produktionsskole.

I samarbejde med ATTAC stod vi også for en debat om EU virksomhedernes indflydelse på beslutningsprocesserne i såvel EU som WTO. På mødet blev der bl.a. givet eksempler på, hvordan denne indflydelse kan kollidere med miljømæssige og sociale interesser.

Endelig var vi medarrangør af et aktivt værksted, hvor man kunne beregne den økologiske rygsæk af tøj. Derefter kunne man få trykt på tøjet, hvor stor den økologiske rygsæk var - dvs. hvor mange materialer der blev brugt til at producere det. Jo længere levetid, vi giver tøjet, des mindre bliver miljøbelastningen pr. gang vi bruger det.

Danmarks strategier for bæredygtig udvikling

I marts indbød NOAH og Selskabet for Grøn Teknologi til møde om EU's og Danmarks strategier for bæredygtig udvikling. Formålet med mødet var at skabe overblik over de to strategiers indhold: Peger de i samme retning? Hvor konkrete er de? Hvilke forhold måles der på – og er der fremgang at spore? Mødet skulle samtidig bruges til at udvikle forslag til revisionen af strategierne: Er der andre områder, der bør inddrages? Er der behov for flere konkrete mål? Er der behov for mere fokus på at indfri de nuværende mål i strategierne?

Miljøstyrelsen gav en status for de to strategier, for revisionen af dem og for deres indbyrdes relation. NOAH og Selskabet for Grøn Teknologi holdt oplæg om deres forslag til revisioner. Derefter var der fri debat.

Energi

A-kraft får danske skattekroner

I juli havde økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen og forskningsminister Helge Sander mulighed for at afvise, at danske skattekroner fortsat skal ødsles bort til den europæiske a-kraftindustri til skade for danske arbejdspladser inden for vedvarende energi.

NOAH krævede bl.a. at Danmark fastholder kravet om øget gennemsækelighed i budgettet for det 7. forskningsrammeprogram under Euratom-traktaten gennem opsplitning af budgetlinien "Fissionsteknologi og radioaktiv beskyttelse" i to separate linier. Danske skattekroner bør ikke gå til forskning i atomkraft (hverken fission eller fusion), men kun til forskning i sikkerhed og sundhed i forbindelse med radioaktiv stråling. I det sjette rammeprogram (FP6) blev der brugt 1,4 gange så mange midler på den nukleare forskning som på al anden energiforskning (inkl. vedvarende energi). I Euratoms FP7-budget foreslås fusionsforskningen tredoblet i rammeprogrammets

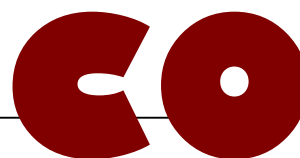
Atomkraftværk ved Tricastin, Frankrig.

løbetid. Alligevel forventes denne kostbare teknologi i bedste fald først at kunne levere elektricitet om 60 år.

NOAH mener, dette repræsenterer en helt uansvarlig disponering af de fælles midler. Hvis disse penge blev anvendt målrettet til forskning i energibesparelser og vedvarende energi ville det med sikkerhed føre til resultater inden for få år.

Danmark, Østrig og Portugal har tidligere krævet, at området skal adskilles i to separate budgetlinier. Da Euratom-budgettet skal vedtages med enstemmighed, kunne Danmark om nødvendigt nedlægge veto, såfremt dette beskedne krav om gennemsigtighed ikke imødekommes.

Danmark har fravalgt atomkraft i energiforsyningen. NOAH er derfor helt uforstående overfor, at regeringen ikke stemte imod EU-budgettet, der

fortsætter med at sløre, hvad danske skatte kroner anvendes til i Euratom forskningsrammeprogrammet. Hvis Danmark skal bruge penge på a-kraft i Europa må det afgrænses til kun at omfatte sikkerhed og sundhed i forbindelse med radioaktiv stråling.

CO₂-lagring ind af bagdøren?

I februar skrev NOAHs Energigruppe til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg for at advare mod at underjordisk lagring af CO₂ måske er ved at blive lukket ind ad bagdøren i den danske og internationale energipolitik via Kyoto-Protokollens Clean Development Mechanism (CDM). Vi skal hurtigst muligt væk fra kulstoføkonomien – ikke styrke den gennem et teknologisk fix, der rummer store usikkerheder, og som kræver store nye investeringer på bekostning af energibesparelser, energieffektivisering og vedvarende energi.

CO₂-lagring vil betyde fortsættelse af de mange andre problemer, som er forbundet med fremskaffelse, transport og afbrænding af især kul. Det gælder inddragelse af arealer til minedrift, ødelæggelse af overjord, slagter, forgiftning af overfladevand og grundvand, dårligt arbejdsmiljø for minearbejdere, transport af kul over lange afstande m.m. Det er problemer, som i høj grad bæres af lokalsamfund fjernt fra de samfund, som anvender energien fra kullene. Dertil kommer emissioner af metaller, PAH, dioxin, NO_x og svovl under kulkraftværkernes drift samt de mange problemer, knyttet til deponering af flyveaske og afsvovlingsprodukter m.m.

CO₂-lagring er en dyr teknologi, og den er i sig selv temmelig energikrævende, idet der skal bruges meget energi (10-40 % ekstra) til at separere CO₂, komprimere det til flydende form og transportere og injicere det i undergrunden. Dvs. at CO₂-lagring nedsætter energieffektiviteten i kraftværkerne, stik imod den vedtagne politik.

NOAH mener, at CO₂-lagring udgør en dyr, risikabel og ikke-bæredygtig vej til at reducere udslip af CO₂ til atmosfæren. Vi risikerer, at CO₂-lagring fremstilles alt for attraktivt, og at "kulalderen" forlænges på ubestemt tid. Vi mener, at det er vigtigt med så meget offentlig diskussion om CO₂-lagring som muligt. Lige nu er det embedsmænd, der tager beslutningen på vegne af EU's befolkning. Vi mener, at danske politikere skal inddrages og være med til at udstyre Regeringen med et mandat i forhandlingerne i EU.

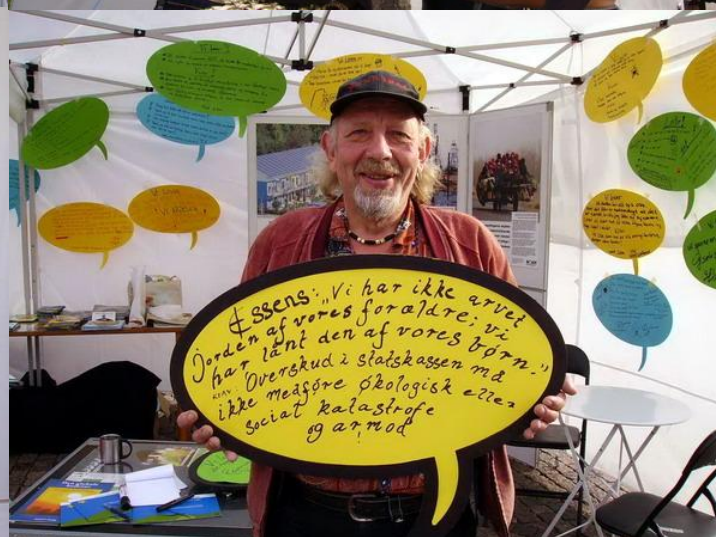
NOAH på Energiens Road Show

I september og oktober drog NOAH ud på landevejene med "Energiens Road Show" i selskab med Skolernes EnergiForum. Vi havde en stand, hvor de besøgende kunne afgive et klimaløfte, altså et løfte om at nedsætte energiforbruget, samtidig med at de kunne stille krav til regeringen. Ideen til kampagnen kommer fra FoEE, og rundt i en lang række europæiske lande har borgerne her i efteråret afgivet klimaløfter og stillet krav til deres regeringer.

Se billeder af nogle af klimaløfterne på de følgende sider. Billeder fra alle arrangementerne kan ses på www.noah.dk/energi/ImageGallery/index.asp.

NOAH på gaden med "Energens Road Show"

Tusind klimaløfter til Connie Hedegaard

Inden Connie Hedegaard tog afsted til de internationale klimaforhandlinger i Nairobi i Kenya, fik hun af NOAH overrakt knap 1000 klimaløfter fra børn, unge og voksne. Løfterne blev afgivet i 10 danske byer i september og oktober i forbindelse med NOAHs deltagelse i Energiens Road Show.

”Det har været utrolig positivt at opleve den store vilje og interesse, der findes hos unge såvel som voksne i forhold til at gøre noget ved klimaproblemet. Når først de unge har indset problemet og sammenhængen, ønsker de handling her og nu. De ønsker, at beslutningstagere og politikere skal gøre det let for dem at handle miljørigtigt. De forventer samtidig, at politikerne vil gøre en reel indsats og ikke lade sig styre af kortsigtede økonomiske interesser, når der skal træffes beslutninger om fremtidens udledninger af drivhusgasser i Danmark, i EU og globalt. De ønsker, at Connie Hedegaard vil arbejde for en stærk klimaaftale i Nairobi”, udtalte Kim Ejlertsen fra NOAH’s Energigruppe.

Et hæfte med alle klimaløfterne kan downloades fra www.noah.dk/energi.

NOAHs anbefalinger til miljøminister Connie Hedegaard inden afrejsen til Nairobi:

- At arbejde for en Kyoto II med ambitiøse bindende reduktionsmålsætninger, der sikrer 2 graders målsætningen og et stabiliseringsniveau nærmere 400 ppm end 450 ppm CO₂-ækvivalenter (koncentration af drivhusgasser i atmosfæren)
- Øget vægt på en national indsats frem for øget brug af de problematiske fleksible mekanismer, dvs. væk fra en udvikling, der fører til et globalt (ukontrollerbart) marked for CO₂ åbent for omsætning af projektkvoter
- Atomkraft er ikke svaret på CO₂-udfordringen og Carbon Capture and Storage (CCS) er et teknisk fix, der ikke bør anvendes og ikke blive en del af CDM
- I-landene bør med udgangspunkt i år 1990 reducere udledningerne med 35 % inden år 2020 og 80-90 % inden 2050
- Der er også brug for en stærk aftale, der sikrer sårbare lande og samfund støtte til at kunne imødegå klimaændringerne
- At handling nu frem for senere er langt den billigste løsning, er netop dokumenteret i Stern-rapporten¹

¹) Rapport udarbejdet i 2006 for den britiske regering af den fremtrædende britiske økonom Sir Nicholas Stern. Rapporten vurderer, at omkostningerne ved at imødegå klimaforandringerne vil runde 40.000 milliarder kr.

Klima

www.global-klima.org

I 2005 begyndte NOAH på at udforme "NOAHs klimasider" med det primære formål at skabe et webbaseret undervisnings- og informationsmateriale om de globale klimaændringer. Emnet bliver som oftest kun overfladisk behandlet i medierne, men kan meget let blive det altdominerende emne i de kommende årtier. På den baggrund har vi ment, at det er væsentligt, at man både i undervisningssammenhæng og til almen information har let adgang til en samlet behandling af de mange aspekter, klimaproblematikken omfatter. I 2006 blev store dele af websiderne færdig.

Der sker en meget hurtig udvikling i den tilgængelige viden, både hvad angår den globale opvarmning og de muligheder vi har for at begrænse den. Siderne indeholder links til danske og udenlandske nyhedssider, der indeholder de allernyeste forskningsresultater.

Projektet er støttet af Undervisningsministeriet.

NOAH's klimasider

[Om denne side](#) [Spørgsmål og svar](#) [Leksikon](#) [Links](#) [Sitemap](#) [Søg](#) [noah.dk](#)

Jordens klima - om konsekvenserne af de menneskeskabte klimaændringer

NOAH's klimasider er under udarbejdelse og de enkelte kapitler bliver lagt på nettet efterhånden som de bliver færdiggjorte.

- Jordens klima
- Den menneskeskabte drivhuseffekt
- Kan vi allerede nu se ændringer?
- Det store eksperiment
- Hvad bliver konsekvenserne?
- Kan vi ændre udviklingen?
- Lokal og global klimapolitik
- Kan atomkraften redde os?
- Hvad kan vi gøre her og nu?
- En bæredygtig samfundsplanlægning

- Spørgsmål og svar
- Leksikon
- Kilder og links
- Opgaver

For højt, hurtigt og hyppigt – om luftfart og klima

I november udgav NOAH en rapport om dansk luftfart og klima.

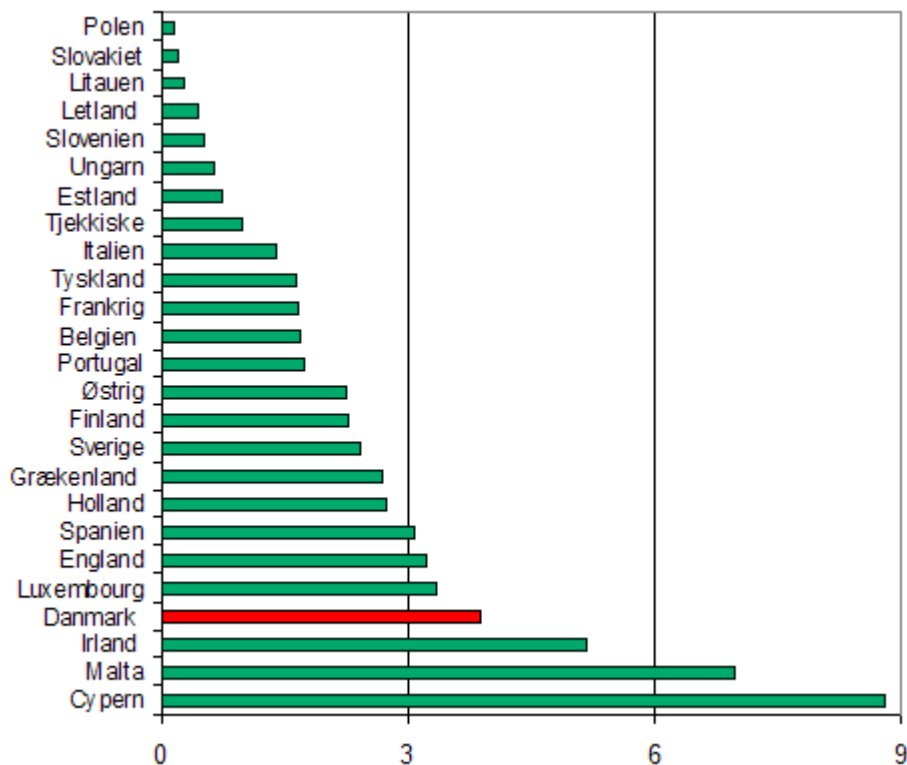
Luftfart er et betydeligt og kraftigt stigende miljøproblem. Danskerne er blandt dem, der flyver allermest. Af EU-landene er det kun de tre ø-stater Cypren, Malta og Irland, der har flere flypassagerer per indbygger end Danmark. Lande som Tyskland, Frankrig og Belgien har under halvt så mange flypassagerer per indbygger.

Dansk luftfart resulterer i en klimapåvirkning, der svarer til 10 % af Danmarks samlede klimapåvirkning, men bidrager kun med 0,4 % til Danmarks BNP.

Der flourer en række myter om luftfart, som ofte får lov at stå uimodsagt. For eksempel at luftfart per personkilometer ikke er mere miljøskadelig end andre transportformer, og at luftfart har stor positiv betydning for samfundsøkonomien. Rapporten maner disse myter til jorden.

Den europæiske bekymring over luftfartens klimapåvirkning er stigende, men i Danmark har det været småt med kritik af luftfartens miljøbelastning. Rapporten perspektiverer den europæiske debat om luftfart til en dansk sammenhæng, og den dækker dermed et behov for let tilgængeligt information om dansk luftfart.

Rapporten kan downloades i pdf-format fra www.noah.dk/baeredygtig/F3H.pdf.

NOAH opfordrer til at begrænse korte flyveture

EU-Kommissionen barsler med et nyt direktivudkast, der skal inddrage luftfarten i kampen mod den globale opvarmning. Det er på høje tid, for mange års særbehandling af luftfartsbranchen i form af omkostningsfri forurening har gradvist gjort os afhængige af billig flytransport til skade for både samfundsøkonomi og miljø.

Mange mener, at jordens klima skal reddes ved, at man først og fremmest plukker de lavest hængende frugter til at opnå reduktioner i drivhusgasudslippet. En sådan frugt er korte flyruter. Dels bruger korte flyruter mere energi per kilometer end lange ture pga. det høje brændstofforbrug forbundet med starter og landinger. Dels er der gode alternativer til korte flyruter. Alternativer der forurener langt mindre.

En passager, der kører i tog fra København til Bruxelles, skaber 14 gange mindre drivhuseffekt end en passager der tager flyet. De fleste flyafgange i Europa er korte distancer. Når man kan have direkte fly mellem København og Bruxelles, kan man vel også have direkte tog. Og er det ikke mindste ligeså komfortabelt at lægge sig til rette i en sovevogn på Københavns Hovedbanegård ved midnatstid og frisk og udhvilet trille ind på Bruxelles Centralbanegård næste morgen, som at skulle op kl. 4 for at nå morgenflyet?

Mere om EU og miljøet

Tænkepause

Da Frankrig og Holland havde stemt nej til forfatningstraktaten var der på Det Europæiske Råd den 16.-17. juni 2005 enighed om at indlede en tænkepause, hvor man ville søge at engagere borgere, civilsamfund, arbejdsmarkedets parter og politiske partier i en debat om EU's og traktatens fremtid.

Danskerne stilles en række spørgsmål, som bør debatteres i tænkepausen. To af disse spørgsmål knytter sig i særlig grad til miljøpolitiske emner:

1. Hvilke grænseoverskridende problemer, som Europa står overfor, bør der lægges særlig vægt på at løse – og hvilken rolle skal EU spille?
2. Hvilke problemer er de største i EU-samarbejdet, og hvordan kan de løses?

Disse spørgsmål sætter NOAH med hæftet "EU – handel, miljø og bæredygtighed" i fokus: ikke blot som de er beskrevet i forfatningsforslaget og EU's allerede vedtagne politikker og strategier, men også i forhold til, hvordan EU rent faktisk agerer på såvel de indre som de ydre linjer.

Hæftet kan downloades gratis som pdf-fil fra adressen www.noah.dk/baeredygtig/pdf-filer/EUhandel.pdf.

Udvandet kemikalielovgivning

EU's reviderede kemikalielovgivning om "Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals" (REACH) blev forhandlet på plads i 2006, og FoEE lavede et stort lobbyarbejde for at lovgivningen ikke skulle blive udvandet. Desværre vandt industrilobbyen på nogle væsentlige punkter. Selv om man kan mene, at lovgivningen er et skridt i den rigtige retning, beskriver FoEE den som 'Alive But Not Kicking'.

'Alive': Lovgivningen, der skal erstatte regler, der er mere end 40 år gamle, er det første beskedne skridt mod kemikaliregulering. Virksomheder skal vurdere farligheden af og risikoen ved at anvende en stor mængde kemikalier, de producerer i eller importerer til Europa. Der er en mekanisme, der tvinger

virksomheder til at substituere persistente og bioakkumulerbare kemikalier, hvis der findes et mere sikkert alternativ. Reglerne giver også offentligheden adgang til at forlange information om tilstedeværelsen af et begrænset antal farlige kemikalier i produkter. Tidligere kunne virksomheder sælge stort set alle slags kemikalier uden at skulle bidrage til risikovurderingen; kun efter skandaler blev brugen af nogle få kemikalier begrænset.

'Not Kicking': Store huller i REACH vil stadig tillade produktion og brug af mange kemikalier, som kan forårsage store sundhedsproblemer, herunder kræft, fødselsdefekter og problemer med fertiliteten. Kemikalier, der produceres eller importeres i kvanta under 10 ton om året – hvilket er 60 % af de kemikalier, der dækkes af REACH – er fortsat undtaget fra kravet om at tilvejebringe sundheds- og sikkerhedsdata.

REACH og det nye European Chemicals Agency får derfor brug for "intensiv behandling" fra politikerne i de kommende år for at sikre offentligheden mod en stadig farlig kemiindustri.

Trafik på gale veje – om transport i en globaliseret verden.

Dette debathæfte sætter transport ind i et samfundsmæssigt og miljømæssigt perspektiv, der relaterer sig til både det lokale og det globale.

Hæftet består af tre dele. I første del indledes med et tema om 'de værste sider' ved nutidens transport. Det drejer sig om transportens problemer i forbindelse med klimaændringer forårsaget af udledning af drivhusgasser, ressourceforbrug, helbredsmæssige forhold, mv.

Anden del indeholder et tema om trafikplanlægning og forandringer i transportmønstre, der beskriver hvordan beslutninger om infrastruktur ofte er kortsigtede og tages gennem uigennemskuelige processer.

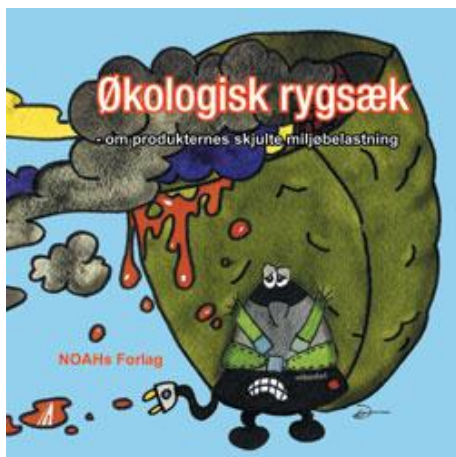
Hæftet afsluttes i tredje del med at beskrive bæredygtig transport og pege på nogle alternativer, der giver læseren mulighed for at engagere sig i løsningen af problemerne såvel på det tekniske og planlægningsmæssige/politiske niveau som på det personlige niveau.

Hæftet kan læses af alle, som har lyst til at få et overblik over de miljømæssige problemer, der er forbundet med transport - samt nogle bud på løsninger. Det kan anvendes som undervisningsmateriale i grundskolens ældste klasser, gymnasier, HF, tekniske skoler, højskoler mv. Udover geografi og samfundsfag vil det være relevant at arbejde med hæftet i fysik/kemi, historie, matematik, idræt og hjemkundskab som valgfag.

Læs mere om hæftet på www.noah.dk/trafik/galeveje.html.

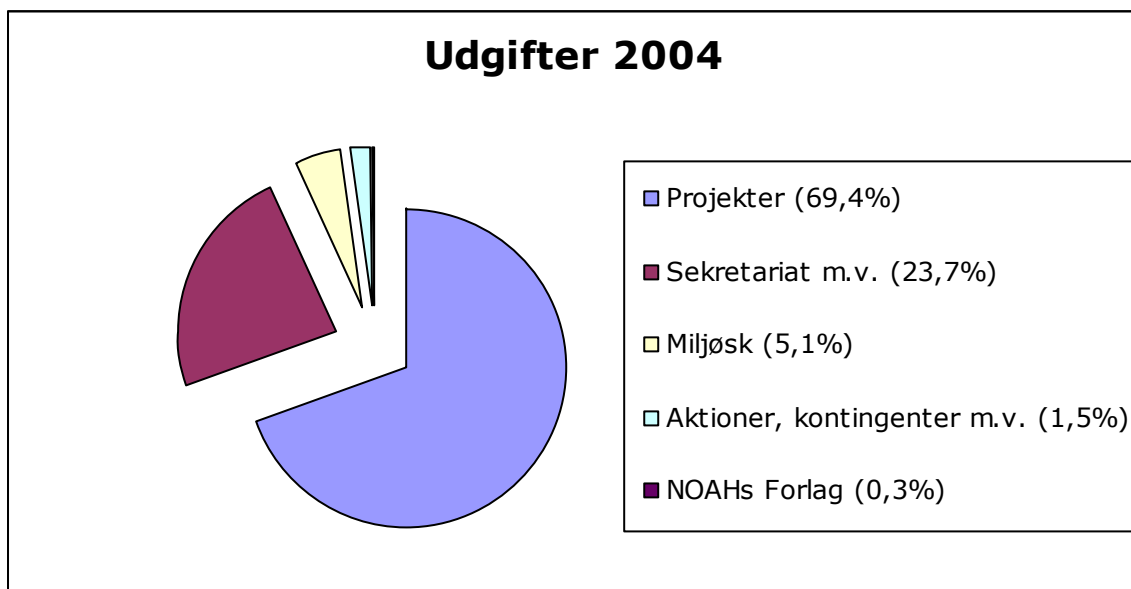
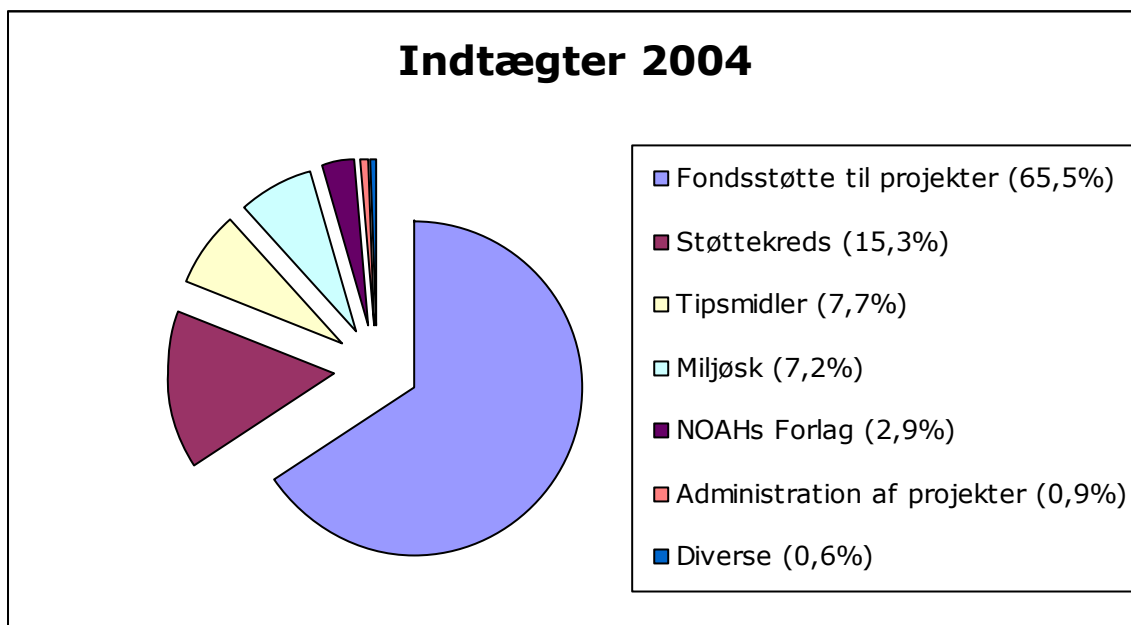
Andre nyere udgivelser

NOAHs økonomi i 2006

Det blev endnu engang til et lille overskud på NOAHs regnskab i 2006. Det skyldes ikke mindst vores trofaste Støttekreds samt salg af publikationer.

NOAHs økonomi hviler i høj grad på fondsmidler til de projekter, vi kører. Disse projektmidler er som regel bundet til helt bestemte ting, oftest trykkeomkostninger og nogle gange lønmidler. Der er ikke mange penge afsat til administration og husleje, hvilket betyder, at disse omkostninger må dækkes af indtægter fra salg af Miljøsk og andre publikationer samt indtægter fra Støttekredsen.

Kopi af revideret regnskab kan rekvireres på NOAHs sekretariat.

Halvårsmøder i 2006

Traditionen tro holdt NOAH halvårsmøder i april og oktober, hvor mange aktive samledes for at udveksle erfaringer og lægge rammerne for det fremtidige arbejde.

Langeland i april

Temaet var EU's nye kemikalielovgivning REACH, som siden er blevet vedtaget (læs mere på side 12).

Rikke Fog-Møller, miljøsekretær på Christiansborg for Enhedslisten, holdt oplæg om de politiske forhold omkring REACH. Rikke fortalte om de holdninger, der undervejs har været til forslaget, hvilke områder man ville kunne påvirke inden mødet i EU's Ministerråd afgjorde indholdet, og om hvilken strategi og hvilke samarbejdspartnere der kunne være interessante i den sammenhæng.

Ulrik Nørum, lektor ved Syddansk Universitet, fortalte om miljøeffekter af pesticidanvendelsen i Danmark med særligt fokus på skadevirkningerne af pyrethroid-insekticider på smådyr i vandløb.

Derudover var der generalforsamling, masser af spændende diskussioner, god økologisk mad, venskabeligt samvær samt en travetur i dejligt vejr ned til vandet og med besøg på den lokale lama-farm.

Naturværkstedet Kløvermarken

det NOAH udfører, kan give et stort arbejdspress hos NOAHs projektansatte. Deadlines, et højt ambitionsniveau og en stram økonomi er medvirkende. Psykolog Johnny Petersen holdt et spændende foredrag om at opdage signaler på stress i tide og reagere på dem.

Da sekretariatet ikke har de bedste køkkenfaciliteter, flottede vi os og bestilte økologisk og vegetarisk take-away til aftenmenuen.

København i oktober

For en gangs skyld holdt vi halvårsmøde på sekretariatet i København. Den normalt indlagte gåtur i det fri blev i stedet til en cykeltur ud over den nye cykelbro ved Kalvebod Brygge, til en rundvisning ved Naturværkstedet Kløvermarken, samt endelig en rundvisning på Christiania, hvor vi hørte om de miljømæssige tiltag, der er gjort.

Temaet for halvårsmødet var hvordan vi styrker samarbejdet internt og udvikler organisationen. Det blev til nogle spændende diskussioner, som ikke sluttede, men som fortsætter frem mod næste halvårsmøde.

Miljøaktivister kan også blive ramt af stress. Der er ingen tvivl om, at projektarbejde som

Miljøsk nr. 42: Uddannelse for bæredygtig udvikling

2005 var året der indledte FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling 2005-2014. Med Danmark som medunderskriver har vi sagt ja til at integrere bæredygtighed på alle uddannelsesniveauer. Vi skal med andre ord gøre uddannelse for bæredygtig udvikling til et livslangt læringsforløb, der skal sikre, at vi lærer hvordan vi udvikler vores samfund samtidig med, at miljøet opretholdes.

Temaartiklerne i dette blad tegner et billede af hvor langt fremme Danmark er med uddannelse for bæredygtig udvikling. Visionære fagpersoner på de enkelte uddannelsesinstitutioner prøver på bedste vis at indarbejde bæredygtighed i undervisningen. Vores undervisningsminister har været på banen med en event med en "bæredygtig stafet". Men spørgsmålet er, om det er nok?

Miljøsk nr. 43: Grøn innovation

Temaet for dette nummer af Miljøsk er grøn innovation.

Hvorfor er det så svært at starte og drive produktion af f.eks. vedvarende energi, når nu verden trænger til et alternativ til den udtømmelige, stadigt dyrere og storforurenende olie! Og måske mere fremadrettet, hvad skal der til, hvis grøn innovation skal fremmes... Det er kendetegnende for udviklingen af den vedvarende energi, at den etablerede industri, staten og de etablerede forskningsmiljøer ikke spillede en positiv hovedrolle i starten. Udviklingen af den vedvarende energi var båret af stor innovationslyst og økonomisk uansvarlighed.

Der er ikke grænser for hvad staten kan bidrage med, hvis den ønskede det. Men i dag staten meget passiv, når det gælder viljen til at understøtte grøn innovation. Derfor skal grøn innovation i Danmark i disse år vokse frem i stiv modvind, båret af rå virkelyst, innovativ nysgerrighed og økonomisk uansvarlighed. Unødigt svære kår for fremtidens grundlag for velfærdsstaten.

Miljøsk nr. 44: At rejse er at forurene

Luftfart er ikke omfattet af Danmarks Kyoto-forpligtelser, og vi flyver mere og mere. Vi rejser for at få fantastiske naturoplevelser, gerne i selskab med oprindelige folkeslag, og for at slappe af fra en stresset hverdag. Sporene fra turismen er dog ofte ødelæggende for både miljøet og for de lokale, og en ændring i måden at rejse på er nødvendig.

Det er et helt afgørende problem, at turisterne ikke betaler for den miljøbelastning, rejsen afstedkommer. Flyrejser er i et miljøperspektiv alt for billige. Bus- og togrejser burde faktisk subsidieres, og endda rejsen i bil er mere skånsom for miljøet.

Vi må i fremtiden tænke på rejsen som et kulturmøde og fokusere på oplevelserne frem for som ren afslapning, hvor vi alligevel stiller krav om effektivitet og hurtighed, som vi er vant til fra vores hverdag.

NOAH i samarbejde med Bank of International Art Money

Art Money er pengesedler fremstillet af private kunstnere og godkendt af Bank of International Art Money. En Art Money pengeseddel måler 12x18 cm og er et original kunstværk. Sedlens købekraft svarer til 27 Euro, når sedlen godkendes, and værdien stiger med 5 Euro om året i 7 år.

Hvor det tidligere har været et privilegium for velbeslæede at skænke økonomiske midler til velgørenhed, er det nu en mulighed for alle, også fattige. Art money kan

produceres af verdens fattigste, som derfor også kan deltage økonomisk i at redde vores fælles miljø.

NOAH tager imod art money 100% som direkte økonomisk støtte. Bank of International Art Money har oprettet en NOAH-konto, hvor indkomne art money udbydes til salg. "Overskud fra salg af NOAH art money går ubeskåret til NOAH. Således vaskes art money til guld og guld til sundere muld til gavn for hele verdens befolkning." udtaler Lars Kræmmer fra Art-money.

NOAH har som den første miljøorganisation i verden besluttet at acceptere art money som betalingsmiddel. NOAH modtager art money 100% for nytægning af abonnement på vores blad Miljøsk. Læs mere om Art Money på www.art-money.org.